

EKOBLADET

EKOMUSEUM BERGSLAGEN

MÄNNISKA | MILJÖ | LANDSKAP

Att blogga!

Det är överraskande roligt! Var inte riktigt beredd på det. Känner mig lite förvånad över genomslaget också.

Jag började kring 1 november i höstas, lät den vila över jul och nyår och satte igång igen efter trettonhelgen.

Den 1 februari hade 2 300 personer besökt bloggen! Jag trodde nog snarare att det skulle ha varit 230 personer. Det har varit 5-6 personer som minst per dag och 500 som mest! Det var när jag av en ren händelse länkades från Katrin Zytomierskas blogg! Då hände det nåt! Det är det som är det fina med bloggar, att de tar oförutsedda vägar. Man når oväntade målgrupper och surfar på folks nyfikenhet. Men nyfikenheten kan snabbt stillas. Hm... Allt kan gå åt pipsvägen, man drunknar i nyhetsflödet, flyter bort. Och omvänt – all tid som går åt för att hålla sig uppdaterad då!! Tid som man inte har.

En känsla som varit påträngande är också den att bloggandet liksom tar över. Jag tänker på Ekobladet nu. För vad ska jag skriva här? Jag tar ju upp allting och mycket mer i bloggen så det måste bli variationer på samma tema. Kommer bloggen på sikt att ta över? Nya sätt att jobba tar över de gamla, det är svårt att streta emot.

Kanske kan Ekobladet utvecklas till ett Ekomagasin, en periodisk tidskrift....? Ett magasin för eko-företeelser, för natur & kultur. En gammal tanke som kan få nytt liv. Inte omöjligt alls.

Bloggen finns som en länk på vår hemsida: www.ekomuseum.se.

Christina Lindeqvist

www.jarnrutten.se
www.ironroute.se

Foto Christina Lindeqvist

Jenny Findahl bläddrar i en ny bok om arkitekten Ralph Erskine på Länsmuseet Gävleborg.

Webbmästare i skärgården

Webbdesign och grafisk formgivning är Jenny Findahls område. Hon bor och jobbar från yttersta Ljusterö norr om Stockholm. Åt Ekomuseum gör hon allt.

Vi var på besök på Länsmuseet Gävleborg strax före jul. Jenny gör boken *Järnladies*, ett spontant projekt som Ekomuseum stödjer. Boken ska vara klar till den 1 juli. Tio kvinnliga skribenter är med och tre läns museer bidrar med varsin skribent. Det blir berättelser om särskilda kvinnor som levt längs *Järnrutten*, som är ett samarbete mellan Järnriket/Länsmuseet Gävleborg och Ekomuseum Bergslagen.

Jenny började jobba åt Ekomuseum i

februari 2005, då hon fick i uppdrag att bygga Ekomuseums nya hemsida. På den vägen är det. Hon fortsatte med foldrar och trycksaker, en ny grafisk profil och en ny logotype. Ekobladet fixade hon till! Vår nya guidebok gjorde hon med den äran. Och min blogg.

Och *Järnrutten* är hennes verk, en unik webbaserad information om Bergslagens tre nätverk. Det blev en smart, enkel och funktionell webbprodukt som visar var allt finns.

Det sker alltid nåt i Gravendal

Än bakas det i fin bakarstuga. Än smides det i fin klensmedja. Och än körs det stora hammarsmedjan med sitt vattenhjul och sin räckhammare medan det glöder i tyskhärden.

Nog har man att göra i Gravendal!

Bertil Andersson är en av de ideella som jobbar aktivt i Bylaget och sitter med i Ekorådet i Ekomuseum. Han möter många roliga människor när byn håller öppet om sommaren.

Så här berättade Bertil om en trevlig besökarbekantskap för några år sen:

"När hammaraxeln till vår räckhammare byttes ut, med slutspurt juli månad 2007 kom en amerikan en tisdag in i hammarhuset. Vi stoppade arbetet och pratade med honom. Han visade sig vara en advokat från Washington DC som upptäckt Gravendal via Ekomuseums hemsida. Synd att Du kommer just nu, sa jag, hammaren är trasig men i morgon onsdag har vi prova på smide och bakarstugan igång. Amerikanen hette Briskin och började förhålla sig om var han kunde övernatta. Döm om vår förvåning när han återkom nästa dag och deltog hela dagen i vår klensmedja. Det visade sig att han hade ett genuint intresse för smide och dessutom en liten smedja "back home". Trevligt med utländska besökare som tycker det är roligt med smide sa vi. Och i somras dök plötsligt advokat Briskin upp igen i Gravendal, denna gång på "rätt" dag och fick därmed se hammaren i gångbart skick. Han stannade hela dagen och smidde krokar och andra småsaker och vi kände oss mycket hedrade!"

Till en by som Gravendal kommer många besökare på sommaren. Efter midsommar håller byn öppet varje onsdag och under en helg infaller Hammardagarna. Dessutom är det mycket

Foto Christina Lindsqvist

aktivitet i byn under Säfsenveckan.

En grupp italienare besökte Ekomuseum en sommar. Året därpå återkom en av dem med sina medarbetare, de var från ett ekomuseum i södra Piemonte. De ville prova bakarstugan och lära sig baka vårt tunnbröd. En hel dag tillbringades i Gravendal. Det bakades och det smiddes! Det trevliga är att båda verksamheterna delar hus och skorsten. Bakarstugan på ena sidan och klensmedjan på den andra.

Bröd i Bergslagen

Nu mitt i vintern inspekteras bakugnar i diverse bakstugor runt om i Ekomuseums stiftarkommuner. Det finns nämligen bakugnar på oväntade ställen.

Leader-projektet "Bröd i Bergslagen" ska trumma ihop föreningar till cirkelverksamhet för att fylla på med kunskap och erfarenhetsutbyte kring bakning och bröd både i vanliga kök men även i bakstugor där det finns.

Projektledare Eva Långberg från ABF Västerbergslagen har stor erfarenhet av vedeldade bakugnar efter en mångårig verksamhet. Hon kan det där! Hon vet hur det fungerar. Nu gäller det att fånga intresse hos föreningarna. Få igång en rörelse kring bröd och samvaro.

Vad detta kan utmynna i är svårt att veta på förhand. Vi anar att brödbakandet kan få fart och vi ser fram emot en utökad föreningsverksamhet och nya udda småbagerier...det vore fint!

Geoplaner för Riddarhyttan

Man måste ha en vision! Det här är platsen för det tänkta Geocentrat i Riddarhyttan: Lienshytte masugn. Bättre plats är svår att finna.

Läget är det bästa tänkbara. Ett Geocentrum bredvid en riktig träkolseldad masugn som var igång ända fram till 1958! Som ligger idylliskt intill forsen och fördämningen där kraften togs. Mitt emot ligger masmästarens gamla bostad och bakom den finns den gigantiska kulturskyddade blågrönt skimrande slagghögen - en av få kvarvarande slagghögar i Bergslagen och sommartid skymd av grönskan. Masugnsslagg är ett glasartat ämne (smält kvarts) med färgbärande föroreningar från järnmalmen.

Nedanför Lienshytte masugn ligger sjön Lien mitt i ett tydligt istida landskap som gjort för exkursioner. Några kilometer därifrån finns åt ena hållet Röda Jorden med sina isälvsavlagringar av järnhaltig rödjord och åt andra hållet Bastnäs gruvfält med sina unika mineral. Inte långt ifrån finns Kopparverket. Och platsen ligger dessutom centralt och lättillgängligt i Riddarhyttan nära Lokstallet med sitt café. Nu ska vi jobba med detta mål i sikte.

”Kulturbygd i samverkan”

Denna ideella förening finns i Skinnskattebergs kommun. Syftet är att genomföra projekt som kan dra turister till Bergslagen. Ett projekt är Krampen – väl värd en satsning.

Idag ligger Krampen tomt och ganska öde i skogen, stationshuset är rivet sen länge. Runt Krampen finns bara spåren av ett ryssläger från 1940-talet.

Platsen införlivades i Ekomuseum 2009. Västmanlands läns museum hade då skyltat upp platsen väl och givit ut boken ”Krampen – Ryssläger i Sverige under andra världskriget” av journalisten Hans Lundberg.

Intill den tomma plana ytan växer snårig skog idag. Där bland träden

F.d. tvättstugan i Rysslägret i Krampen.

står den f.d. tvättstugan däremot kvar, nästan övervuxen. Föreningens plan är att totalrenovera huset och bygga en permanent utställning om rysslägret och den gamla KURJ-banan som hade en omlastningsplats vid Krampens station. Föreningen har för detta ansökt om medel från Länsstyrelsen i Västmanland. Det finns även projektplaner på cykelleder längs den gamla KURJ-banan från Köping till Riddarhyttan. Info: www.kulturbygd.se

Rysslägrrets baracker 1946. Idag skog!

Guideboken & ”Järnladies”

Nu ger vi ut böcker! En engelsk version av guideboken är på gång. Lika så en resehandbok ”Järnladies”.

Båda böckerna kommer före sommaren - då har vi tre böcker att sälja.

Guideboken trycktes i 1000 ex i juni förra året. Vi hade boksläpp på Ekomuseums kansli med Torrbåtårta den 5 juli. Boken såldes för 100 kr, ett bra pris tyckte vi. I slutet på augusti var hela upplagan slut. Vi fick trycka en ny som kom i slutet på september. Av den har vi sålt lite men lagret räcker över kommande sommar.

Av guideboken fick vi blodad tand. Vi ville översätta den till engelska. Och den är på gång! Den kommer i maj.

Det ena ger det andra som bekant. Steget till en bok om starka kvinnor som levte i Bergslagen var inte långt. Det var en idé vi fick under jobbet med Järnrutten för två år sen. Nu var det dags! Vi hör mest talas om stora berömda män, inte så konstigt eftersom männen i princip styrde hela järnindustrin. Nu uppstod ett spontant projekt kring järnkvinnorna med en grafisk formgivare i mitten (Jenny Findahl på framsidan!) och Ekomuseum som ansvarig utgivare.

Järnrutten ägs av Ekomuseum och Järnriket Gästrikland gemensamt. Det betyder att ett samarbete om järnkvinnorna inleddes med Länsmuseet Gävleborg som har Järnriket under sina vingar. Ekomuseum å sin sida har två läns museer som stiftare, Dalarnas museum och Västmanlands läns museum. Tre läns museer med tre fina arkiv och tre fina skribenter samarbetar med vårt spontana kvinnoprojekt där sju frilansande skribenter medverkar. Totalt är det tio kvinnor som skriver om ett antal järnkvinnor och de platser där de levte och verkat. Det blir alltså en slags resehandbok. Och alla tre böckerna hänger ihop på ett bra sätt.

Priset kommer att landa på 150 kr styck. Vi höjer nu priset på guideboken också. Till nästa sommar gör vi nog en bok om ”Stålmän & Kraftkarlar.” Då först blir samlingen komplett!

Guidekurs 3 ggr i mars

Vill du vara med?

Passa då på när tillfälle bjuds, lär dig att guida, läs och lär om en plats och börja redan till sommaren i din förening eller i din kommun. Kostnadsfritt!

Tre tisdagskvällar i mars kör vi en kort guidekurs i Fagersta:

Plats: Logen på Västanfors hembygdsgränd i Fagersta

Tid: 18,30 - 21,00 med fikapaus

Tisd 08 mars

Om Ekomuseum Bergslagen idag.

- Christina Lindeqvist, Ekomuseum

Om guidning generellt

- Raija Edvinson, Fagersta Turism

Tisd 15 mars

Dramapedagogik

- Annacari Jadling, dramapedagog,
Dalarnas museum

Tisd 22 mars

Guideteknik & Värdskap

- Malin Andersson, Primaleve Kultur-
tjänst.

- Örjan Hamrin, Dalarnas museum

Därefter två tillfällen i maj

Praktiska övningar i fält

För info & anmälan mejla:

- raija.edvinson@fagersta.se

- anna.falkengren@smedjebacken.se

- christina@ekomuseum.se

Arr: Fagersta Turism, Smedjebackens kommun, Ekomuseum Bergslagen.

Geodagen fred 13 maj

Av NAMSA fick Ekomuseum ett uppmanande bidrag på 6000 kr för ett expertutbyte och det går direkt till en geodag i Riddarhyttan.

Fredag 13 maj kl 10,00

Plats: Allaktivitetshuset som ligger mitt i samhället

Vi inleder med föredrag!

Geologen Jan Mikaelsson

från Linnéuniversitet i Kalmar gör geologin till ett roligt ämne. Han berättar om hur han jobbar utåtriktat med geologi på Öland.

Naturgeografen Anders Yrgård

från Stockholms universitet. Författade skriften om "Istiden i Bergslagen" och skapade Geoslingan på 1990-talet berättar om det istida landskapet.

Enkel lunch - matsäck

Exkursion - Var finns spåren av inlandsisen...hur ser det ut??

- ledare Anders Yrgård.

Tankesmedja - Kan vi kläcka goda möjliga idéer kring geologi som verktyg för att locka besökare? Hur kan ett Geocentrum fungera?

- ledare Jan Mikaelsson

Samkväm mot kvällen - Lokstallet

Fin afton? Då grillar vi utomhus.

Intresserad??

Anmäl till: Christina Lindeqvist

Epost: christina@ekomuseum.se

Mobil: 0705-94 06 65

Nils Nils gata 7, 771 53 Ludvika
Tfn 0240-66 30 82, Fax 0240-748 60

info@ekomuseum.se

www.ekomuseum.se

Ansvarig utgivare & redaktör:
Christina Lindeqvist